

Floravervalsing door onachtzaamheid: *Bromus inermis* subsp. *pumpellianus* nieuw voor Nederland

R. van der Meijden & W.J. Holverda (Rijksherbarium, Postbus 9514, 2300 RA Leiden)

Flora falsification because of carelessness: *Bromus inermis* subsp. *pumpellianus* new for the Netherlands

This North American/East Asian taxon has been sown on a road verge in Leiden as a component of a commercial mixture of grass seeds from so-called 'wild species'. It is likely that it will have been sown elsewhere in the Netherlands, too. After having been deliberately introduced in North America, subsp. *inermis* appeared to hybridize spontaneously with native subsp. *pumpellianus*. Thus it is not unlikely that the reverse situation is to be expected in Europe.

In juni 1987 vonden A. van de Beek en de auteurs in een ingezaaide wegberm bij Leiden (IVON 30.37) talrijke, tot anderhalve meter hoge *Bromus*-planten, die bleken te behoren tot een tot dusverre in Nederland onbekende ondersoort van *Bromus inermis*, namelijk subsp. *pumpellianus* (Scribner) Wagnon. Het bij Leiden gevonden materiaal lijkt sterk op een mengvorm van *B. inermis* s. s. en *B. erectus*; de planten hebben namelijk de stevige wortelstokken en de tamelijk wijde pluim van *B. inermis* s. s.; de langgenaalde, behaarde aartjes en de in de jeugd gevouwen in plaats van gerolde bladen pleiten daarentegen voor *B. erectus*.

Overigens was de gehele berm in Leiden rijk aan *Bromus*-soorten: voor kwamen bijvoorbeeld *B. inermis* subsp. *inermis*, *B. tectorum*, *B. racemosus* s.l. en de bijzondere *B. secalinus*. Navraag bij de voor de inzaai verantwoordelijke afdeling Groen van de Gemeente Leiden leerde dat het gebruikte zaaimengsel als een 'wild' zadenmengsel was aangekocht van de leverancier Heidemij.

In dit verband is het wellicht interessant om na te gaan wat het begrip 'wild' in een geval als dit kan betekenen. 'Wild' kan slaan op

- a) in het wild' verzamelde planten of zaden in Nederland,
- b) 'in het wild' verzamelde planten of zaden in het buitenland,
- c) zaden of planten van inheemse soorten die oorspronkelijk in Nederland 'in het wild' zijn verzameld maar die thans door een kweker worden geoogst of vermeerderd,
- d) zaden of planten van inheemse soorten die oorspronkelijk in het buitenland 'in het wild' zijn verzameld maar die thans door een kweker worden geoogst of vermeerderd,
- e) aan 'onkruid' verwante of zich aldus gedragende planten.

We kunnen aannemen dat een soort afnemer als een gemeentelijke plantsoendienst bij een 'wild' zadenmengsel aanneemt, dat 'wild' datgene inhoudt wat onder c) of d) is aangeduid.

Dat *Bromus secalinus* reeds vele jaren niet meer in het wild in Nederland voorkomt, behoeft dan niet zo'n bezwaar te zijn voor het predicaat 'wild' voor het betreffende mengsel. De aanwezigheid van de uitsluitend in Noord-Amerika en Oost-Azië voorkomende *B. inermis* subsp. *pumpellianus* is echter het bewijs dat het geleverde zaadmengsel niet als 'wild' te beschouwen is. Omdat het ondenkbaar is dat het bewuste zaadmengsel uitsluitend in

Leiden zou zijn gebruikt, moeten we aannemen dat subsp. *pumpellianus* ook elders in het land is ingezaaid. Aangezien het om een overblijvend gras gaat met krachtige (korte) wortelstokken, dat bovendien in deze klimaatszone thuishoort, is er gerede kans dat het taxon hier kan standhouden en vermoedelijk zelfs kan inburgeren.

Op zichzelf is er al weinig reden om blij te zijn met zo'n ingezaaide nieuwkomer in de flora. Maar er zit nog een bedenkelijker aspect aan de zaak. Toen *Bromus inermis* subsp. *inermis* aan het eind van de vorige eeuw opzettelijk als graslandsoort in Noord-Amerika werd ingevoerd, voorspelde Shear¹ reeds in 1900 dat de problemen bij de onderscheiding van de ondersoorten zouden toenemen bij een verdere verspreiding in Noord-Amerika van ingevoerde cultuurvormen van *B. inermis* s.s. Inderdaad blijkt uit Elliott's² studies dat er op dat gebied thans grote problemen zijn. (Terzijde moet hier worden opgemerkt dat subsp. *pumpellianus* in recente literatuur meestal wordt opgevat als een aparte soort naast *B. inermis* s.s. en *B. erectus*. Wij delen echter Wagnon's³ mening dat het voorkomen van spontane hybridezwermen² tussen *B. inermis* s.s. en subsp. *pumpellianus* enerzijds, en de sterke overeenkomst in de genetische eigenschappen anderzijds, recht doet aan de opvatting ze te beschouwen als subspecies van één soort.)

Nu gebleken is dat de invoer van subsp. *inermis* in Noord-Amerika heeft geleid tot genetische vermenging met de aldaar voorkomende wilde genotypen, is het, nu de situatie als het ware bij toeval is omgedraaid, lang niet ondenkbaar dat ook in Europa zulke vermengingen tussen de oorspronkelijk door de Atlantische Oceaan gescheiden genotypes zullen optreden. De gevolgen hiervan zijn onvoorspelbaar. Het is helemaal niet zo denkbeeldig dat de 'besmetting' met nieuwe eigenschappen kan leiden tot een sterke uitbreiding van de soort, die zou kunnen ontaarden in een plaag.

Het komt ons voor dat het gebruiken van zadenmengels waarin *Bromus inermis* subsp. *pumpellianus* voorkomt, kan worden gezien als (onbedoelde) floravervalsing. Gezien de schaal waarop gemeentelijke instellingen zaadmengsels gebruiken, bijvoorbeeld ter verfraaiing van het stedelijk leefmilieu, vinden wij het hoog tijd dat men zich in kringen van gebruikers en verstrekkers eens gaat bezinnen op de vraag welke eenduidige betekenis aan het thans zo inflatoire predikaat 'wild' kan worden gehecht.

1. C.L. Shear, 1900. A revision of the North American species of *Bromus* occurring north of Mexico. U.S. Dept. Agr. Div. Agrost. Bull. 23. Washington.
2. F.C. Elliott, 1949. *Bromus inermis* and *B. pumpellianus* in North America. *Evolution* 3: 142-149.
3. H.K. Wagnon, 1952. A revision of the genus *Bromus*, section *Bromopsis*, of North America. *Brittonia* 7: 415-480.